

Правільны падыход

Ужо цэлы тыдзень кантрабандысты чакалі бяды. Ніхто толкам не ведаў, якая яна будзе і адкуль возьмецца. Проста Віцька з-пад Ваўкавыска неяк сказаў:

— Нюхам чую, што нешта здарыцца.

Яму нельга было не верыць. Нюх на такія рэчы ў яго насамрэч быў востры. Калі скажа каму, каб не ехаў праз мяжу тады і тады, а той яго не паслухае, то потым вельмі шкадуе. Ці мытнікі кантрабанду знойдуць, ці бандыты абрабуюць, ці проста машына сапсуецца. Таму і мянушку яму далі — Варажбіт.

— Бярыце хлопцы адпачынак на які месяц, — кажа Варажбіт, — бо і так нічога не заробіце. Толькі праблем сабе нажывеце. Вам гэта толькі здаецца, што рызыкуеце сваёй задніцай. Галавой рызыкуеце. Мая інтуіцыя мяне яшчэ ніколі не падманвала.

Далей мы яго на мытні не бачылі цэлы месяц. Працавалі ў звычайным рэжыме і ўвесь час чакалі як яго словы спраўдзяцца.

Доўга чакаць не давялося. З'явіўся з польскага боку новы мытнік. І так, сабака, стаў трэсці машыны, торбы ды кішэні, што мы ваўкамі завялі. Нічога не схаваеш. Усё знаходзіў. І палохалі яго, і падкупіць спрабавалі.

А той паганы такі нахабны як кныр. Ні на якія саступкі не ідзе. Паводзіў сябе так, як нават крымінальныя аўтарытэты сабе не дазвалялі. Забіраў тавар, канфіскоўваў машыны, затрымліваў людзей. Зусім жыцця не стала.

Доўга мы думалі што рабіць. Няўжо, мяркуем, нікага паратунку няма. Дамовіліся сачыць за ім і ўсё пра яго даведацца. Нехта заўважыў, што той шалёны мытнік вельмі ляльна ставіцца да тых, хто сельскагаспадарчыя тавары возіць. Іншы даведаўся, што гэты вар'ят з сялянскай сям'і і яго бацькі самі купляюць у нашых розных рэчы для сваёй гаспадаркі. Лемяхі, гачкі, шнурок для цюкавання саломы. Нехта нават стаў прадаваць ім саларку і паведаміў нам цікавую навіну. Бацька гэтага мытнага пудзілы неяк напіўся нашага спірту. І так яму мазгі перавярнула, што падпаліў хату. З тае пары гэты мытнік адчувае сёмым пачуццём дзе алкаголь ляжыць. Адзінае што, калі бачыць усялякія сельскагаспадарчыя рэчы, яго інтуіцыя згасае. Хіба ад прыемных успамінаў пра дзяцінства, калі яго бацька працаваў у полі, а ён, лежачы ў траве, назіраў за паўраспанутымі жняяркамі.

Што тут пачалося на мытні. Складвалася ўражанне, што беларусы паставілі мэту засыпаць усю Польшчу сельскагаспадарчымі рэчамі. Кантрабандысты пачалі засыпаць бутэлькі са спіртам косамі, хаваць іх у цвікі. Некаторыя нават, каб паказаць сваю прыхільнасць да сялянскай працы, насыпалі ў машыну салому.

Варажбіт таксама зрабіў вынаходніцтва. Шкада, што такія не патэнтуюцца. Разбагацеў бы як Ракфелер. Купіў з дзесяткаў пластыкавых вёдраў з накрыўкамі, абматаў іх шнурком і сталі яны падобныя на буксы для цюкавання саломы. Ні адзін эксперт не адрозніць ад сапраўдных. Крышку адшпіляе, накладвае туды алкаголь, перавозіць праз мяжу, прадае і пустыя вязе назад. Каб зноў наладаваць спіртам.

Злосны мытнік яго зразу запаважаў. Бывала, нават не правяраў машыну зусім. А аднойчы завёў размову.

— Чаму толькі шнурок возіш? — пытае.

— Шкода мне вашых сялянаў, — адказвае Варажбіт.
— Цяжкая ў іх праца. А шнурок у Польшчы дарагі. Вось і дапамагаю чым магу. Прывожу таннейшы. Я і сам з вёскі. Таму ведаю як важна памагаць сялянам.

У мытніка аж сляза пацякла па шчацэ. Расчуліўся ён вельмі.

— А чаму назад вязеш яго? Што, не купляюць?

— Ага, не бяруць, — тлумачыць з болям у голасе Віцька. — Вельмі шмат зараз нашыя возяць такіх рэчаў. Канкурэнцыя вялікая. Паспрабуй прадай. Амаль задарма аддаю, абы дарога аплацілася. Усё адно не бяруць.

Мытнік зусім расперажываўся.

— Ведаеш што, — кажа ён, — ты, бачу, вельмі добры чалавек. Можаш трохі цыгарэт перавозіць. Калі ты дапамагаеш сялянам, то і я табе дапамагу. Буду прапускаць. Толькі спірт не вазі.

Добрыя часы надышлі. Праца кантрабандыстаў зноў наладзілася. Гэтага мытніка ўсе палюбілі як роднага бацьку. І калі яго з пераезда перавялі працаваць на нейкую кабінетную пасаду, мы вельмі маркоціліся, бо да яго ўжо знайшлі правільны падыход. Не такі як да іншых. Да іншых у тыя часы быў толькі адзін правільны падыход: шнурок ты вязеш, ці гарэлку, а дзяліцца прыбыткам было трэба.